

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra výtvarné výchovy

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Anna Cidlíková

Tradice řezbářství na Rejvízu

vedoucí práce: Mgr. David Medek, Ph.D.

Olomouc 2020

Prohlášení

Čestně prohlašuji, že tuto diplomovou práci jsem vypracovala zcela samostatně s využitím zde uvedené literatury a internetových zdrojů.

V Olomouci dne:

.....

Bc. Anna Cidlíková

Poděkování

Za velkou důvěru a povzbudivý přístup bych ráda poděkovala vedoucímu této práce, panu Mgr. Davidu Medkovi, Ph.D. Velké díky patří také PaedDr. Jiřímu Rozehnalovi, který mi poskytl nejen materiální zázemí pro tvoření, ale hlavně svůj čas, energii a spoustu cenných rad. Danovi a Lupovi děkuji za řemeslnou a technickou stránku, na kterou bych si sama netroufla. Své rodině a přátelům za jejich trpělivost a lásku. A největší díky posílám tam nahoru Tobě, Tome. Za Tvou neuvěřitelnou inspiraci a vousy plné pilin!

OBSAH

ÚVOD	5
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	6
Tradice řezbářství na Rejvízu.....	6
1.1 Rejvív 6	6
1.2 Řezbářství na Rejvízu.....	9
1.2.1 Penzion Rejvív.....	10
1.2.2 Rejvízské vyřezávané židle	12
1.3 Tomáš Cidlík.....	18
1.3.1 Život	18
1.3.2 Tvorba	19
1.4 Rejvív - pokračování tradice v současnosti	23
2 DIDAKTICKÁ ČÁST.....	25
Návrh výukové jednotky pro výuku výtvarné výchovy	25
2.1 Moje tvář	26
3 PRAKTICKÁ ČÁST.....	29
Reliéfní židle s portrétem	29
3.1 Materiál	30
3.1.1 Materiál k výrobě reliéfu.....	30
3.1.2 Materiál k výrobě židle	30
3.2 Pomůcky.....	30
3.3 Postup.....	33
ZÁVĚR	40
FOTODOKUMENTACE.....	41
POUŽITÉ ZDROJE	49
Seznam použité literatury:.....	49
Seznam elektronických zdrojů:	50
Nepublikované zdroje:	50
Seznam obrazových zdrojů:	51
ANOTACE.....	54

ÚVOD

Když se řekne Rejvíz, spousta lidí si vybaví horskou osadu poblíž Zlatých hor, nebo stejnojmennou, neméně významnou Národní přírodní rezervaci v Jeseníkách. Ti znalejší pak vzpomenou rozsáhlá rašeliniště a mechová jezírka opředená legendami o hříšném městě Hunohradu, který prý podlehl božímu trestu a propadl se do jednoho z jezírek. Za sebou zanechal pouze černě zbarvenou vodu a zbloudilého pastýře Gilla, který má dodnes oblast chránit od všeho zlého.¹ Při výčtu těchto turisticky významných míst nesmíme opomenout možná to nejznámější, a to vyhlášený penzion s hospodou, ve které je i bez hostů vidět spousta tváří, jelikož zde za stoly sedávají místní štamgasti a další fandové Rejvízu, vyřezaní do opěradel dřevěných židlí. Tradici těchto portrétních židlí započal již na začátku 20. stol. tehdejší majitel penzionu Alfred Brauner a později na ni navázal Ing. Tomáš Cidlík z Frýdku-Místku. Kdo je na židli vyobrazen, má zde výsadní právo sedět a kdykoliv do hospody přijde, místo mu musí být uvolněno.

A právě po stopách Rejvízských řezbářů se v teoretické části ubírá tato diplomová práce. Klade si za cíl prozkoumat tuto tradici od jejího prvopočátku dodnes a zaměřuje se na řezbářství na Rejvízu z širší perspektivy. V didaktické části práce je pak téma zpracováno do pedagogické praxe a stává se inspirací k vytvoření výukové jednotky do hodin výtvarné výchovy s užším zaměřením na tvář jako nosné téma. Praktickým výstupem se pak autorka sama na tuto tradici vyřezávaných židlí pokouší navázat vytvořením vlastní židle s portrétem jednoho z původních řezbářů, kteří pro rejvízský penzion tvořili - Tomáše Cidlíka.

¹ JOANIDIS, Sotiris. *Zlaté báje ze Zlatohorska*. Zlaté Hory: Rula, 2007. ISBN 978-80-902929-9-4

1 TEORETICKÁ ČÁST

Tradice řezbářství na Rejvízu

1.1 Rejvív

*Kdo jednou na Rejvív přišel,
rád přichází častěji.
Kdo přichází často,
nejraději by zůstal.*

Jeroným Pavlík²

Horská osada Rejvív se nachází mezi Jeseníkem na západě a Zlatými Horami na východě. Od roku 1996 patří pod část obce Zlaté Hory v okrese Jeseník.³ Leží v nadmořské výšce 750 až 800 m nad mořem a jedná se tak o nejvýše položenou obec ve Slezsku.⁴

Název obce Rejvív vznikl z původního Reihwiesen, což můžeme z němčiny volně přeložit jako Řada luk, nebo Louky v řadě.⁵ Během let se tento název různě obměňoval na podobně znějící Reichwiesen, Rýwisen, Reiwiesen, nebo Reibwiesen, ale podobu, kterou má dnes, získal až ve 20. století. Přesně v roce 1948 byla obec oficiálně přejmenována na zkrácený a počestěný Rejvív.⁶

První, v rejvízské kronice zmiňovaný znak obce, jak uvádí její pisatel Jeroným Pavlík, pochází pravděpodobně z roku 1624 a jde o znázornění paroží jelena osmeráka. Další znak, pravděpodobně vytvořen začátkem 18. století je zobrazení dřevorubce, nesoucího v podpaží velkou pilu.

Obr. č. 1 - Současný znak Rejvízu

² JOANIDIS, Sotiris. *Rejvív a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvív: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0, s. 3

³ Historický lexikon obcí České republiky - 1869 - 2011 | ČSÚ. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015>

⁴ Rejvív: Zlaté Hory. *Zlaté Hory: Titulní stránka* [online]. Dostupné z: <https://zlatehory.cz/rejviz/d-305881>

⁵ JOANIDIS, Sotiris. *Rejvív a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvív: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0, s.7

⁶ JOANIDIS, Sotiris. *Zlaté báje ze Zlatohorska*. Zlaté Hory: Rula, 2007. ISBN 978-80-902929-9-4, s. 195

Tento symbol je dokonce možné vidět i dnes jako řezbářský reliéf ve vinárničce dnešního Penzionu Rejvíz a je výtvořem rodiny Braunerových. Od roku 2004 až dodnes je platný nový znak, na kterém je nad černým „mechovým jezírkiem“ zkřížena sekera s paroží jelena osmeráka na zeleném poli [obr. č. 1]. Sekera odkazuje k typické lesnické práci tamějšího obyvatelstva, paroží zase na původní znak a také na legendu o uloveném jelenovi. Zelená barva představuje louky, které jsou pro oblast typické a vychází z nich i název osady.⁷

Dalším zajímavým symbolem, jenž stojí za zmínku, je legendami opředená postava pastýře Gilla. O jeho vizuální podobu se zasloužil řezbář Bernhard Kutzer z Horního Údolí, který jeho sošku vyřezal v 19. století. Pastýř Gill je zde znázorněn opírající se o hůl s objemnou batožinou přehozenou přes rameno, kloboukem a plnovousem⁸ [obr. č. 2]. Gill má za úkol strážit Rejvíz a dodnes je tato jeho podobizna vyobrazována na pohledech, billboardech, plakátech a jiných materiálech, lákajících turisty na Rejvíz.

Obr. č. 2 - Pastýř Gill.
Perokresba J. Šmoldas

Historické počátky obce se datují rokem 1768, kdy byl na jejím území (dnešního Starého Rejvízu) Kajetánem Beerem z Beerenbergu postaven první dům, který sloužil jako hostinec a ubytovna pro pocestné, na tehdy hojně užívané obchodní cestě vedoucí z Vrba přes Rejvíz až do Jeseníku a Kladska.⁹ Kajetán Beer zde žil a hospodařil až do své smrti. Jeho manželka poté prodala celý jeho majetek Františku Fochlerovi, který se zasloužil o ustanovení Nového Rejvízu tím, že na jeho území v roce 1794 postavil první dům s číslem popisným 1 (dnešní Chata Svoboda).¹⁰

V průběhu let byly postupně vystavěny další domy, většina z nich přiléhala k cestě, která protíná Rejvíz od Zlatých Hor po Jeseník. Nejrychlejší výstavba na území Rejvízu proběhla v letech 1793 až 1796, kdy bylo během pouhých čtyř let postaveno 46 domů.¹¹ Většina obyvatel Rejvízu byla tehdy německého původu a toto německé

⁷ JOANIDIS, Sotiris. *Rejvíz a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvíz: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0, s. 11

⁸ *Tamtéž*, s. 12

⁹ *Tamtéž*, s. 13

¹⁰ JOANIDIS, Sotiris. *Zlaté báje ze Zlatohorska*. Zlaté Hory: Rula, 2007. ISBN 978-80-902929-9-4, s. 200

¹¹ JOANIDIS, Sotiris. *Rejvíz a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvíz: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0, s. 15

osidlování trvalo až do konce druhé světové války. V jejím průběhu byl na Rejvízu jediným občanem české národnosti farář a kronikář Jeroným Pavlík. Na přelomu 19. a 20. století vlivem rozvoje turistiky vznikaly obchody, vzkvétala řemesla a začaly se spravovat a rozšiřovat chaty Braunerova (dnešní Penzion Rejvív) i dnešní Chata Svoboda.¹² Dle posledního sčítání v roce 2011 je dnes na Rejvízu 69 budov a 80 obyvatel.¹³

Rejvív jistě patří mezi nejzajímavější a nejkrásnější místa na území České Republiky. V roce 1955 byla oblast vyhlášena Národní přírodní rezervací a zahrnuje největší komplex vrchovištního rašeliniště a rašelinných luk na Moravě a ve Slezsku.¹⁴ Dne 1. 1. 2005 byl Rejvív s ohledem na dochovanou dřevěnou lidovou architekturu převážně z 19. století vyhlášen vesnickou památkovou zónou.¹⁵

¹² JOANIDIS, Sotiris. *Rejvív a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvív: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0, s. 15

¹³ III. Počet obyvatel a domů podle krajů, okresů, obcí, částí obcí a historických osad / lokalit v letech 1869 - 2011 | ČSÚ. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/iii-pocet-obyvatel-a-domu-podle-kraju-okresu-obci-a-casti-obci-v-letech-1869-2011_2015

¹⁴ Velké a malé mechové jezírko | Rejvív - perla Jeseníků. *Rejvív - perla Jeseníků* | *nekomerční Informační portál o Rejvízu*. [online]. Dostupné z: <http://rejviz.info/mistni-atrakce/npr-rejviz/>

¹⁵ Rejvív - perla Jeseníků | nekomerční Informační portál o Rejvízu.. *Rejvív - perla Jeseníků* | *nekomerční Informační portál o Rejvízu*. [online]. Dostupné z: <http://rejviz.info/>

1.2 Řezbářství na Rejvízu

Nejen dřevěnou architekturou je Rejvíz kulturně a umělecky významný. První médium, které kdy člověk začal opracovávat a vytvářet z něj praktické a umělecké předměty bylo dřevo. Je typickým materiálem pro tvorbu lidových kultur všech dob a zemí¹⁶ a nebylo tomu jinak ani v Jeseníkách na Rejvízu. Již dávno zdejší obyvatelé ze dřeva, které se zde hojně těžilo, vytvářeli řezbářsky hodnotná díla. Jako příklad můžeme uvést již výše zmiňovaného Bernharda Kutzera a jeho sošku pastýře Gilla. Tento originál měl velmi zajímavý osud. Po smrti Bernharda Kutzera byla soška vystavena v muzeu v Jeseníku. Bernardův vnuk Leo Kutzer ji ale později bez dovolení z muzea odnesl a v roce 1939 ji daroval Adolfu Hitlerovi k jeho padesátinám. Kopii této sošky z roku 1935 můžeme dnes vidět v Penzionu Rejvíz a je dílem Alfreda Braunera, tehdejšího majitele penzionu [obr. č. 3].¹⁷

Obr. č. 3 - Pastýř Gill od Alfera Braunera

Sochař Bernhard Kutzer z Horního Údolí je považován za nejzručnějšího řezbáře tehdejšího Slezska a zasloužil se o mnoho významných řezbářských děl v okolí Zlatých Hor, kromě Rejvízu například také v Jeseníku, Mikulovicích, či Olomouci. Zabýval se převážně náboženskou tematikou. Kromě oltářů, náhrobků, křížů a církevních plastik pro místní kostely se zasloužil také o různé truhlářské práce do jejich interiérů.¹⁸ Na Rejvízu po sobě zanechal vyřezávaný oltář v kostele Jména Panny Marie [obr. č. 4], který byl zabudován v roce 1826. Postranní oltář a novou kazatelnu k němu později dodělal jeho syn, Reimund Kutzer.¹⁹ U příležitosti dvoustého výročí narození Bernharda Kutzera, byla ve Vlastivědném muzeu v Jeseníku v roce 1994 výstava, prezentující jeho dílo, které svým rozsahem i kvalitou představuje významnou část kulturního fondu 19. století ve Slezsku i na severní Moravě.²⁰

Dalším umělcem, který na území Rejvízu tvořil je Anton Buchman z Vidnavy, který pro zdejší kostel zhotovil v roce 1926 vyřezávaný betlém [obr. č. 5]. A. Buchman

¹⁶ HLINOVSKÝ, František Jan a Antonín MICHALČÍK. *Lidové řezbářství*. Praha: Orbis, 1955, s. 6

¹⁷ JOANIDIS, Sotiris. *Rejvíz a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvíz: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0, s. 12

¹⁸ Rozhovor s panem Sotirem Joanidisem, spisovatelem a obyvatelem Rejvízu, nar. 1939, 9. 5. 2020

¹⁹ JOANIDIS, Sotiris. *Rejvíz a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvíz: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0, s. 23

²⁰ SCHENKOVÁ, Marie, 1997, Město Jeseník. *Kutzer* [online]. Dostupné z: <http://www.info-jesenik.cz/mesto/cz/historie/kutzer.htm>

také spolupracoval s Franzem Templerem na malířské výzdobě kostela Jména Panny Marie.²¹

Obr. č. 4 – Interiér kostela Jména Panny Marie

Obr. č. 5 – Betlém vyřezávaný Antonem Buchmanem

1.2.1 Penzion Rejvíc

Jistě nejznámější řezbářskou rodinou na Rejvízu je rodina Braunerových. Josef Bruner, truhlář z Jeseníku a jeho žena Anna, se stali majiteli dnešního Penzionu Rejvíc v roce 1890. Chata se tehdy jmenovala Zum Seehirten, tedy U Jezerního pastýře.²² Alfred Branuer, pátý syn manželů Josefa a Anny se již narodil na Rejvízu a byl velmi zručným řezbářem. Hostinec zdědil po rodičích a spolu s bratrem Jozefem po smrti otce v roce 1920 rozšířili chatu o velký sál.²³ Podle jednoho z místních obyvatel, pana Františka Kučery, který je dlouholetým zaměstnancem penzionu, je zdejší raritou, že stropní trámy velkého sálu, které jsou zde pouze dva a drží celou váhu horních pater, jsou vyrobeny pouze z jednoho kusu dřeva.²⁴ Tuto informaci potvrzuje pan Sotiris Joanidis ve své knize *Rejvíc a báje z okolí*.²⁵ Ten dále uvádí, že trámy jsou uprostřed místnostmi o šířce devíti metrů, jsou dlouhé šestnáct a půl metru a jsou tesané ručně.²⁶ V roce 1931 byl přistavěn třípatrový hotel.²⁷

Celá rodina Braunerových, v čele s Alfredem, pozdějším spoludědicem chaty, začala začátkem 20. století zdobit svým řezbářským umem vnitřní prostory hostince, především jeho malý sál – dnešní vinárničku. Dodnes zde můžeme vidět nejrůznější sošky s místní tematikou, výjevy bájí a legend, vyřezávané rámy dveří i oken, nebo

²¹ SCHENKOVÁ, Marie, in: TUHÁ, Olga. *Malířská rodina Templerů: Bakalářská diplomová práce*. Olomouc, 2012.

²² Historické fotografie - Rejvíc - Penzion Rejvíc. *Historické fotografie* [online]. Dostupné

z: http://www.fotohistorie.cz/Olomoucky/Jesenik/Rejviz/Rejviz_-_Penzion_Rejviz/Default.aspx

²³ JOANIDIS, Sotiris. *Rejvíc a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvíc: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0, s. 51

²⁴ Rozhovor s panem Františkem Kučerou, zaměstnancem Penzionu Rejvíc, 30. 4. 2020, Rejvíc

²⁵ JOANIDIS, Sotiris. *Rejvíc a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvíc: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0, s. 5

²⁶ *Tamtéž*, s. 50

²⁷ Penzion Rejvíc | Malebná oblast Jeseníků. *Penzion Rejvíc | Malebná oblast Jeseníků* [online].

Copyright © 2020 [cit. 10.05.2020]. Dostupné z: <https://rejviz.com/>

třeba zdobně vyřezávané tapety ze smrkového dřeva, které tvoří obložení celé místnosti. Ze všech koutů tady dýchá spousta ruční práce a perfektně zvládnuté řezbářské řemeslo [obr. č. 6 a 7].

Obr. č. 6 – 1930, Hostinec U Jezerního pastýře – vinárnička

Obr. č. 7 – Současnost, Penzion Rejvíz - vinárnička

Během druhé světové války podnik poskytoval pohostinství svým návštěvníkům a dokonce dodával stravu zajateckému táboru pod Orlíkem. Jeho majitel, Alfred Brauner, byl v roce 1945 vzhledem ke své angažovanosti v nacistickém hnutí zatčen a uvězněn ve Zlatých Horách. Zemřel 1946 ve sběrném táboře v Říčanech u Brna na srdeční slabost.²⁸ Jeho vyřezávaný autoportrét je dodnes ve vinárničce jako lampa [obr. č. 8].

Obr. č. 8 – Vyřezávaný autoportrét Alfreda Braunera

V roce 1945 byl dán hotel do národní správy, jehož správcem se stal František Oliva. Později V roce 1947 se chata stala rekreačním střediskem ministerstva vnitra a byla přejmenována na jméno Noskova chata, podle ministra vnitra Václava Noska.²⁹ Za dobu své existence vystřídala chata několik majitelů a jmen a prošla spoustou

²⁸ JOANIDIS, Sotiris. *Rejvíz a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvíz: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0, s. 54

²⁹ Penzion Rejvíz | Malebná oblast Jeseníků. *Penzion Rejvíz | Malebná oblast Jeseníků* [online].

Copyright © 2020 [cit. 08.05.2020]. Dostupné z: <https://rejviz.com/>

stavebních úprav a rozšířeníV roce 1972 zde dokonce vypukl menší požár.³⁰ Jejím stávajícím majitelem je pan Zdeněk Adamec.

1.2.2 Rejvízké vyřezávané židle

Největší místní raritou je ale jistě sbírka vyřezávaných židlí s karikaturami místních obyvatel, které zdobí interiér vinárničky i hostince s výčepem. Židle, jako užitkový kus nábytku, byly začátkem 19. století výsadou spíše bohatších, selských stavení, nebo zámožných občanů.³¹ A. Brauner pro svůj hostinec nejdříve vyřezával klasické, selské židle, které byly typické pro tehdejší dobu. Kladl důraz na hezké tvary a židle měly profilované zádové opěradlo, tak jako to bylo typické pro tehdejší lidový nábytek na Moravě i ve Slezsku.³² Konstrukce židle bývala vcelku jednoduchá, ale díky rozkročeným nohám, které se nasucho čepovaly do sedáku, byly židle velice fortelné.³³ Měly sedák tvaru lichoběžníku a opěradlo, jehož obrys připomínal rokajové tvary.³⁴ K těmto klasickým, selským židlím, později přibyly karikaturní židle s podobiznami stálých hostů. S nápadem tvorby těchto židlí přišel Alfred Brauner ještě před první světovou válkou, mezi lety 1910 a 1912. Kdo chtěl mít své jisté místo u stolu, nechal si od něj na své vlastní náklady zhotovit židli s vlastním portrétem. Kdykoliv pak přišel do hospody, židle mu musela být uvolněna a k dispozici.³⁵ Tehdejší židle měly základ klasických selských židlí s bohatě zdobenýma, soustruženýma nohama. Byly barvené a portrétovaní na nich často mívali výrazné grimasy [obr. č. 9 a 10]. Byli mezi nimi například místní lesník, písař, kostelník, řezník, nebo třeba bláznivá Bety,³⁶ která kudy chodila, zpívala. A prý moc krásně. Židli bylo za života A. Braunera podle slov jeho syna Klause vyrobeno něco kolem 80, ale dodnes se bohužel nedochovaly všechny. Některé jsou prý rozebrány místními chalupáři, několik jich je v muzeu ve Zlatých Horách a plno dalších se ztratilo mezi lety 1947-1962.³⁷

³⁰ JOANIDIS, Sotiris. *Rejvíz a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvíz: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0, s. 54

³¹ DLABAL, Stanislav. *Nábytkové umění: vybrané kapitoly z historie*. Praha: Grada, 2000. Stavitel. ISBN 80-7169-655-2, s. 171

³² DLABAL, Stanislav. *Nábytkové umění: vybrané kapitoly z historie*. Praha: Grada, 2000. Stavitel. ISBN 80-7169-655-2, s. 171

³³ *Tamtéž*, s. 172

³⁴ WÖHRLIN, Traugott. *Nábytkové slohy od antiky po současnost*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2034-0. S. 116

³⁵ JOANIDIS, Sotiris. *Rejvíz a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvíz: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0, s. 51

³⁶ Penzion Rejvíz | Malebná oblast Jeseníků. *Penzion Rejvíz | Malebná oblast Jeseníků* [online].

Copyright © 2020 [cit. 08.05.2020]. Dostupné z: <https://rejviz.com/>

³⁷ JOANIDIS, Sotiris. *Rejvíz a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvíz: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0, s. 51

Obr. č. 9 – Alfred Brauner s prvními židlemi, 1919

Obr. č. 10 – Židle vyřezané Alfredem Braunerem, 1921

Židle, které můžeme dnes ve vinárničce penzionu obdivovat, jsou zrekonstruovány Václavem Fáberou, vedoucím rekreačního střediska ROH, který byl v letech 1962 až 1986 vedoucím chaty a jde pouze o zlomek židlí, které zde byly začátkem 20. století vytvořeny.³⁸ V. Fábera z tzv. vinárničky vytvořil malé muzeum, kde jsou všechny zachované židle k vidění dodnes spolu s dalšími řezbářskými výtvoři rodiny Braunerových [obr. č. 11 až 13]. Podle slov S. Joanidise jde o „vzácnou ukázkou selského naivního umění z první třetiny 20. století, evropskou raritu, jež se dostala i na filmová plátna.“³⁹

Obr. č. 11 a 12 – Dochované židle A. Braunera ve vinárničce

³⁸ JOANIDIS, Sotiris. *Rejvíc a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvíc: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0, s. 51

³⁹ *Tamtéž*, s. 51

Obr.č. 13 – Dochované židle ve vinárničce

Podle vyprávění místního obyvatele a spisovatele, pana Sotira Joanidise, který se na Rejvíz přistěhoval v roce 1955, se v roce 2000 sešla skupina místních v hostinci Penzionu Rejvíz. Seděli u svého obvyklého stolu štangastů, pili pivo a rozmýšleli nad znovuoobením tradice výroby židlí s karikaturami hostů [obr. č. 14]. Na tento popud, a především na popud tehdejšího pronajímatele Jaroslava Skřivánka, pak oslovili několik řezbářů. Až třetí oslovený, Ing. Tomáš Cidlík z Frýdku-Místku se jim zamlouval a jeho práce je zaujala natolik, že s ním navázali spolupráci, tradice tak byla obnovena a od roku 2001 se židle začaly znovu vyrábět.⁴⁰

V roce 2006 je již na Rejvízu spousta nových tváří, které zdobí hostinec s výčepem. Princip zůstal stejný, jako tomu bylo za majitelů Braunerových. Kdo chtěl mít v hostinci vlastní židli, musel si ji u řezbáře objednat a sám zaplatit. Kdykoliv pak do hospody přišel, měl výsadní právo si na ni sednout [obr. č. 15]. Kromě stálých hostů restaurace jsou zde zpodobněni také fandové Rejvízu. Židlí, zhotovených Tomášem Cidlíkem, je v současnosti na Rejvízu 46.⁴¹

⁴⁰ Rozhovor s panem Sotirem Joanidisem, spisovatelem a obyvatelem Rejvízu, nar. 1939, 9. 5. 2020

⁴¹ Rozhovor s panem Sotirem Joanidisem, spisovatelem a obyvatelem Rejvízu, nar. 1939, 9. 5. 2020

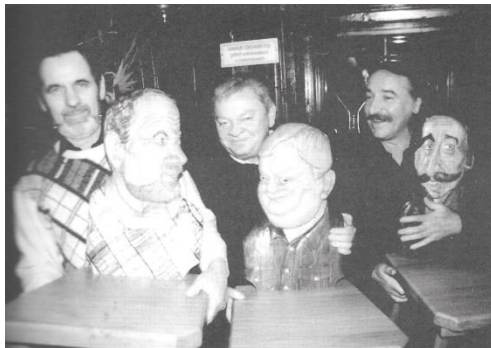

Obr. č. 14 – Rejvíz, stůl štamgastů

Obr. č. 15 – Rejvíz, interiér hostince

Mezi prvními hosty, kteří měli svou vlastní židli, byl například stávající pronajímatel Jaroslav Skřivánek a jeho manželka, člen císařské městské gardy Josef Šmoldas, bývalý vedoucí zotavovny ROH Václav Fábera, lesník a spisovatel Sotiris Joanidis a spousta dalších ⁴²[obr. č. 16]. Mezi místními obyvateli je také autoportrét samotného frýdecko-místeckého řezbáře, Tomáše Cidlíka. Jde o výjimečný portrét v tom, že oproti ostatním není zobrazena pouze tvář s naznačenými rameny, ale skoro celá postava s řezbářským dlátem v jedné ruce a paličkou v ruce druhé [obr. č. 17].

Obr. č. 16 – První z nově vyřezaných židlí s jejich majiteli

Obr. č. 17 – Židle Tomáše Cidlíka, autoportrét

Jak vypráví Tomášův dlouholetý přítel Jiří Rozehnal, jedny z prvních židlí, které Tomáš pro Rejvízský penzion vyrobil, byly vyřezány podle kreslené karikaturní předlohy. V pozdějších jeho pracích už ale řezbář pracoval přímo s fotografiemi zákazníků, které lepil přímo na dřevěnou spárovku a využíval je tak jako předlohu, kterou postupně odřezal z materiálu pryč.⁴³ U následujícího obrázku [obr. č. 18], kde

⁴² JOANIDIS, Sotiris. *Rejvíz a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvíz: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0, s. 55

⁴³ Rozhovor s Jiřím Rozehnalem, dlouholetým přítelem Tomáše Cidlíka, nar. 1957, 15. 3. 2020, Svíadnov u Frýdku-Místku

jsou hotové židle zobrazeny spolu s jejich majiteli je určitý karikaturní posun zřejmý. Rysy, jež jsou pro jednotlivce charakteristické, jsou zdůrazněny, a ačkoliv se portréty blíží realistickému zobrazení, zachovávají si jistý zesměšňující, pro karikaturu typický prvek.

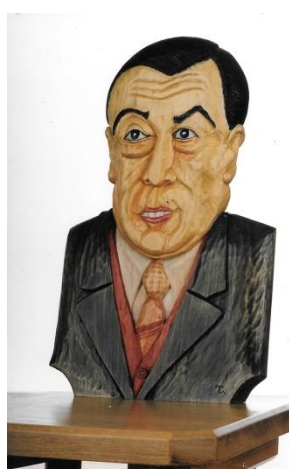

Obr. č. 18 – Židle spolu s jejich majiteli, autor Tomáš Cidlík

Vrátíme-li se o pár let zpátky k Alfredu Braunerovi a jeho židlím, najdeme hned několik rozdílů ve srovnání s židlemi Tomáše Cidlíka. O tom, že měli oba řezbáři svůj, osobitý styl tvorby není pochyb. Bohužel nemáme k dispozici fotografie portrétovaných hostů, podle nichž tvořil své židle předchozí autor, Alfred Brauner. Ale už při porovnání fotografií starých a nových hotových židlí je patrné, že židle Tomáše Cidlíka jsou oproti těm Braunerovým zpracovány podstatně realističtěji a více do detailu [obr. č. 19 a 20].

**Obr. č. 19 – Muž v obleku,
autor Alfred Brauner**

**Obr. č. 20 – Muž v obleku,
autor Tomáš Cidlík**

Židle z počátku 20. století, vystavené v dnešní vinárničce jsou často velmi posměšného rázu a většinu z portrétů bychom dnes asi těžko přiřadili k reálným osobám. Je zjevné, že autor jednotlivým portrétům dodává individuální ráz díky jejich příznačným, specifickým znakům. Postavy mají často výrazné doplňky a různé pokrývky hlavy, které více specifikují jejich osobnost nebo profesi. Výjimkou nejsou ani chybějící zuby, přehnané úsměvy, nebo až komicky, nepřírozně působící velké nosy. Můžeme si také všimnout různých způsobů ztvárnění očí, některé z nich připomínají spíše kreslené postavičky [obr. č. 21 až 24].

Obr. č. 21 až 24 – Karikaturní židle z 20. stol., rozdílné způsoby ztvárnění portrétů, autor Alfred Brauner

Co se týče barevnosti reliéfních opěradel, navazuje svou prací T. Cidlík na Braunerovy jasné a živé barvy velmi plynule. Z doložených pramenů předpokládáme, že jakožto schopný řemeslník z truhlářské rodiny si A. Brauner celé židle, včetně jejich sedacích částí, zhotovoval sám. Tomáš Cidlík si židle nechával vyrábět u stolaře, což mu umožňovalo plně se soustředit na uměleckou, řezbářskou stránku, tedy tvorbu portrétu – opěradla.

1.3 Tomáš Cidlík

1.3.1 Život

Tomáš Cidlík se narodil 12. 5. 1954 na Čeladné u Frýdku-Místku, jako prvorozený syn rodičů Jiřího a Květy Cidlíkových. Spolu s rodiči a dvěma mladšími bratry Janem a Martinem, žil po většinu dětství, až do svých 16ti let na Ostravici v podhůří Beskyd. Tam také navštěvoval zdejší základní školu. V roce 1970 se rodina přestěhovala do Frýdku-Místku a Tomáš nastoupil na místecké Gymnázium Petra Bezruče. Od útlého věku se věnoval sportu, a protože byli jeho rodiče spoluzakladateli sáňkařského oddílu na Ostravici, od malička spolu s bratry závodil na saních. V juniorské reprezentaci se dokonce zúčastnil několika mistrovství Evropy.⁴⁴ Po absolvování vojenské služby v Dukle Liberec nastoupil jako dělník do Válcoven plechu ve Frýdku-Místku. Při práci ve válcovnách pak dálkově vystudoval Střední průmyslovou školu ve Frýdku-Místku a poté obor hutní inženýrství a metalurgie na Vysoké škole Báňské v Ostravě. V roce 1984 se oženil s Hanou Malinovskou a o rok později se jim narodil syn Jakub. Dcera Barbora se narodila v roce 1989.⁴⁵

Obr. č. 25 – Tomáš Cidlík,
foto Vladimír Brunton

Po vystudování vysoké školy nastoupil v roce 1987 Tomáš na Střední odborné učiliště hutnické ve Frýdku-Místku, kde pracoval jako pedagog odborných předmětů.⁴⁶ V roce 1994 dostal pracovní nabídku na post ředitele služby školy ve Frýdku-Místku, kde pracoval 3 roky. Pak v roce 1997 nastoupil u místních novin, kde do roku 2000 zajišťoval marketing. V roce 2000 se na popud své ženy Hanky začal profesionálně věnovat řezbářství.⁴⁷

Svá díla tvořil v ateliéru ve Sviadnově u Frýdku-Místku, kde v posledních letech svého života také bydlel se svým psem Benem.

Tomáš Cidlík zemřel 24. 4. 2013. Ben zemřel krátce po něm.

⁴⁴ CIDLÍKOVÁ, Hana, SACHR, Jiří, 2008, *FRÝDECKO~MÍSTECKÝ PATRIOT* [online]. Copyright © [cit. 11.05.2020]. Dostupné z: https://www.fmpatriot.cz/magaziny/2018/02_2018.pdf

⁴⁵ Rozhovor s Hanou Cidlíkovou, bývalou manželkou Tomáše Cidlíka, nar. 1960, 12. 5. 2020, Frýdek-Místek

⁴⁶ Rozhovor s Martinem Cidlíkem, bratrem Tomáše Cidlíka, nar. 1962, 7. 5. 2020 Frýdek-Místek

⁴⁷ Rozhovor s Hanou Cidlíkovou, bývalou manželkou Tomáše Cidlíka, nar. 1960, 12. 5. 2020, Frýdek-Místek

1.3.2 Tvorba

Už na gymnáziu se Tomáš Cidlík seznámil s frýdecko-místeckým řezbářem Milanem Obodou, který se stal později jeho vzorem a díky němuž objevil krásu řezbářského řemesla.⁴⁸ Byl odjakživa vášnivým muzikantem a krásně zpíval, ale později, kvůli vážné nemoci hlasivek, musel omezit jak zpěv, tak také práci ve školství, k níž hlas potřeboval. Tato nemoc byla jedním z hlavních impulzů, které jej přivedly k řezbářství. Při rekonvalescenci po operaci hlasivek začal doma z volné chvíle vyřezávat dřevěné šperky pro svou manželku Hanu. Šperky se tak líbily, že je přihlásil do soutěže a na základě úspěchu v soutěži se pak začal řezbářství věnovat aktivně.⁴⁹ Vybíral si zajímavé dřeviny a vytvářel drobné, ale výrazné šperky organických tvarů [obr. č. 26]. Později přešel k různým menším i větším plastikám a objektům. Měl velmi blízko k přírodě, což se významně projevilo v jeho tvorbě. Nechával vyniknout kresbu dřeva a kopíroval jeho tvary, z čehož pak odvíjel zajímavé kompozice s naturální tematikou [obr. č. 27 a 28].

Obr. č. 26 – Šperk
Tomáš Cidlík

Obr. č. 27 – Lampa
Tomáš Cidlík

Obr. č. 28 – Plastika
Tomáš Cidlík

Jedním z Tomášových hlavních zaměření a podstatnou částí jeho práce byla výroba marionet. Jak uvádí Hana Cidlíková v rozhovoru pro Frýdecko-Místecký Patriot, v devadesátých letech se Tomáš zúčastnil kurzu výroby loutek a vytvořil svou první loutku vodníka. Tak ho to zaujalo, že od roku 1997 až do roku 2012 sám organizoval loutkové kurzy pro začátečníky ve Frýdku-Místku.⁵⁰ Sám loutky vyráběl na zakázku pro

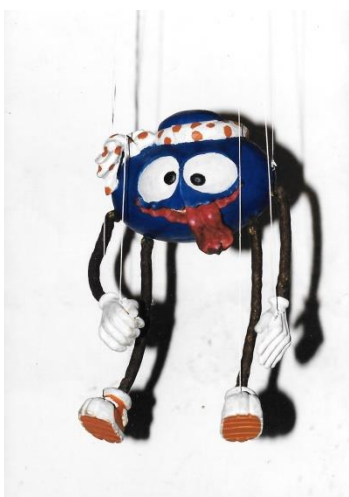
⁴⁸ CIDLÍK, Tomáš, FUCIMANOVÁ, Pavla, 2010, *NAŠE FRÝDECKO-MÍSTECKO* [online]. Copyright © [cit. 11.05.2020]. Dostupné z: <http://www.nasefrydeckomistecko.cz/zpravy-31/tomas-cidlik-rezbarem-jsem-vlastne-diky-nemoci-hlasivek>

⁴⁹ *Tamtéž*

⁵⁰ CIDLÍKOVÁ, Hana, SACHR, Jiří, 2008, *FRÝDECKO-MÍSTECKÝ PATRIOT* [online]. Copyright © [cit. 11.05.2020]. Dostupné z: https://www.fmpatriot.cz/magaziny/2018/02_2018.pdf

loutková divadla, nebo soukromé sběratele. Tematika se různila, od všech možných pohádkových postav, čertů, strašidel, přes domácí mazlíčky až třeba po maskota kapely Elán [obr. č. 29].

Loutky z pozdější doby, které tvořil na zakázku, byly zpracovány do posledních detailů, vlasy a vousy měly často nalepené z kožešin, nebo konopného vlákna [obr. č. 31]. Přestože byly většinou oblečeny do šitých, látkových a jiných oblečků, měly často dokonale anatomicky zpracované nahé tělo, včetně přirození [obr. č. 30].

Obr. č. 29 – Maskot kapely Elán,
Tomáš Cidlík

Obr. č. 30 – Tomáš Cidlík
s loutkou čerta

Obr. č. 31 – Skřítek hospodářček,
Tomáš Cidlík

Časem a praxí se jeho repertoár značně rozšířil a Tomáš se pouštěl do čím dál rozměrnějších a komplikovanějších zakázek. Vytvářel různé reliéfní řezby, ale také velké sochy a plastiky. Několik jeho větších soch na téma pohádek je rozmístěno v několika Mateřských školách ve Frýdku-Místku a okolí.

V roce 2006 byl osloven značkou Radegast, aby vyřezal netradiční sochu boha Radegasta pro skanzen v Rožnově pod Radhoštěm. Tomáš Cidlík se nesnažil napodobit tradiční, proslule známou sochu Radegasta na Radhošti od sochaře Albína Poláška, ale pokusil se o jeho novodobou a modernější obměnu. Typické znaky Radegastovi však zůstaly. Socha je vyřezána z dubového dřeva a je vysoká tři metry. Práce na ní trvala řezbáři bezmála deset dní⁵¹ [obr. č. 32].

⁵¹ Beskydy.cz, [online]. Dostupné z: <http://www.beskydy.cz/content/clanek.aspx?clanekid=17521&lid=1>

Obr. č. 32 – Tomáš Cidlík při křtu sochy Radegasta

Jak bylo již zmíněno výše, vyřezávané židle pro penzion na Rejvízu začal Tomáš Cidlík vyřezávat v roce 2001, poté co prošel výběrovým řízením, které vyhlásila skupina rejvízských obyvatel, v čele s tehdejším pronajímatelem chaty, Jaroslavem Skřivánkem. Nápad vyřezávaných židlí z Rejvízu se lidem tak zalíbil, že si tyto židle začali objednávat také lidé mimo Rejvíz, často pro své blízké jako dárek k významnému jubileu. T. Cidlík tak začal tvořit tyto židle na zakázku nejen pro stálé hosty penzionu, ale také jako zakázkovou tvorbu po veřejnost. Židle pak vyřezával podle fotografie, kterou mu poskytl zadavatel zakázky [obr. č. 33].

Obr. č. 33 – Karikaturní židle, Tomáš Cidlík

Svou židli dostal jako dárek k padesátinám také zpěvák skupiny Elán, Jožo Ráž. Zajímavá je sbírka židlí s portréty deseti československých prezidentů [obr. č. 34], která je k vidění v kulturním centru na Ostravici. Zde se v roce 2018 konala výstava

k připomenutí pěti let od smrti Tomáše Cidlíka a kromě jeho děl, zde byly vystaveny také malířské a sochařské práce jeho blízkých a přátel umělců. Mezi prezidenty chybí pouze současný prezident České Republiky, Miloš Zeman.

Obr. č. 34 – Českoslovenští prezidenti, Tomáš Cidlík

Přesný počet židlí, které za svůj život Tomáš Cidlík zhotovil, není známý. On sám v rozhovoru pro televizi Polar v roce 2010 uvedl, že je jich okolo tří set,⁵² z toho 46 jich je k vidění v hostinci na Rejvízu.

Tomáš Cidlík se od roku 1999 pravidelně účastnil spousty řezbářských symposií v České republice, a to například Křivořezání na Křivoklátě, Darkovská lípa, Bohumínské letokruhy, Zlatá hoblina ve Zlatých Horách, Ostravské řezbování na Slezském hradě v Ostravě aj.⁵³ a dále také na Slovensku nebo v Polsku. Všude po sobě zanechal kus ze svého celoživotního díla. Díky svým organizačním schopnostem se začal později podílet na organizaci několika plenérů a pořádal vlastní kurzy řezbářství. Ve Frýdku-Místku pomáhal zorganizovat v létě roku 2011 řezbářský plenér s názvem Kouzlo pohádky v dřevě zakleté.⁵⁴ Další plenéry, na kterých se podílel, byly například v Klimkovicích, nebo na jeho milovaném Rejvízu ve Zlatých Horách.

⁵² CIDLÍK, Tomáš, HULVA, Michal, 2010, Dřevořezbář Tomáš Cidlík udělá z fotky židli | Celý MS kraj | Zprávy | POLAR TV. *POLAR - Moravskoslezská regionální televize* [online]. Dostupné z: <https://polar.cz/zpravy/moravskoslezsky-kraj/cely-ms-kraj/2818/drevorezbar-tomas-cidlik-udela-z-fotky-zidli>

⁵³ JOANIDIS, Sotiris. *Rejvízské řezbování*. Rejvíz: Vydavatelství RULA, 2016. ISBN 978-80-87876-03-9.

⁵⁴ Řezbář: začal jsem z nouze ctností - Frýdecko-místecký a třinecký deník. *Frýdecko-místecký a třinecký deník - informace, které jsou vám nejbliž* [online]. Copyright © [cit. 11.05.2020]. Dostupné z: https://fm.denik.cz/zpravy_region/rezbar-zacal-jsem-z-nouze-ctnosti-20100621.html

1.4 Rejvíz - pokračování tradice v současnosti

Rejvízské řezbování můžeme považovat za jednu z linií pokračování řezbářské tradice na Rejvízu a jde o řezbářský plenér, jehož první ročník se konal v roce 2007. Tato tradice vznikla ku příležitosti akce *Otevírání jezírka* - slavnostního zahájení turistické sezóny, které se koná každoročně již od roku 2004. Nápad na obě akce vznikl opět v hlavách místních obyvatel a hostů, kteří se pravidelně scházeli v některé z rejvízských restaurací. S vidinou zpestřit kulturní dění v obci a přilákat tak návštěvníky začali každoročně organizovat *Otevírání jezírka* za účasti proslulého poutníka Gilla a také členů zlatohorského Klubu vojenské historie – Městské císařské gardy v dobových uniformách z období vlády Marie Terezie.⁵⁵

Pro zpestření programu turistické sezóny v roce 2007 přibyl ještě řezbářský plenér s názvem Rejvízské řezbování. Bylo osloveno několik řezbářů, kteří byli ochotni se akce zúčastnit a stejný počet sponzorů z řad místních, toužících po vlastní dřevěné plastice. Řezbáři pak na základě předem zadané objednávky od konkrétního sponzora, tedy budoucího majitele sochy, během jednoho týdne vyřezali svá díla do připraveného kusu dřeva. Řezbování se zúčastnili řezbáři Ing. Tomáš Cidlík, PaedDr. Jiří Rozehnal, Jana Vytrásová, Jan Vincker, Jaroslav Slavík, Josef Franek, Milan Mičienko, Jan Wajrach, Petr Chorovský, Zdeňek Nytra a Jiří Veselý. Během tří ročníků, které doposud proběhly, vzniklo na Rejvízu 24 dřevěných soch a ke každé z nich pak vznikl krátký, doplňující text. Tyto texty spolu s fotografiemi všech vzniklých soch najdeme v knize místního písmáka Sotira Joanidise - *Rejvízské řezbování*⁵⁶ [obr. č. 35 až 37].

Obr. č. 35 – Hefaistos,
Tomáš Cidlík

Obr. č. 36 – Tomáš Cidlík a Jiří Rozehnal na
Rejvízském řezbování

Obr. č. 37 – Artemis, Jiří
Rozehnal

⁵⁵ JOANIDIS, Sotiris. *Rejvízské řezbování*. Rejvíz: Vyd. RULA, 2016. ISBN 978-80-87876-03-9.

⁵⁶ *Tamtéž*

Co se týče vyřezávaných portrétních židlí, po smrti Tomáše Cidlíka se objevili dva řezbáři, kteří vytvořili dohromady 3 nové židle. Podle pana Františka Kučery, zaměstnance Penzionu Rejvív, se ale nikdo z nich nepovažuje za přímého pokračovatele v tradici a tyto vzniklé židle byly spíše příležitostným výtvozem autorů.⁵⁷ Věřím tomu, že se brzy objeví někdo nový, kdo se tohoto náročného, ale krásného poslání chopí. Ve velkém sálu Penzionu Rejvív je totiž ještě spousta místa pro nové tváře!

⁵⁷ Rozhovor s panem Františkem Kučerou, zaměstnancem Penzionu Rejvív, 30. 4. 2020, Rejvív

2 DIDAKTICKÁ ČÁST

Návrh výukové jednotky pro výuku výtvarné výchovy

Součástí diplomové práce je také didaktická část, která čerpá inspiraci z tradice výroby karikaturních židlí na Rejvízu. Zabývá se blíže tématem lidské tváře, karikatury a jejího reliéfního ztvárnění v praxi v běžných hodinách výtvarné výchovy na základní umělecké škole. Téma tváře je velice obsáhlé a dá se na něj nahlížet z pohledu mnoha různých výtvarných technik a směrů. V souvislosti s praktickou částí této diplomové práce, jejímž výstupem je židle s vyřezávaným reliéfním portrétem, je reliéf výstupem také této didaktické části. Vzhledem k materiálním možnostem a také z důvodu dodržení co nejvyšší míry bezpečnosti práce žáků, nejde o reliéf vyřezávaný, kdy je hmota ubírána, ale o reliéf modelovaný, kdy je naopak hmota vrstvena na podložku. Zvoleným materiálem, místo původního dřeva, je vlnitá lepenka. Jde o recyklovatelný a velmi dostupný materiál, který svými vlastnostmi nabízí širokou škálu využití v prostorové tvorbě.

V této části je předložen návrh jedné výukové jednotky o délce 135 minut pro žáky 6. – 7. ročníku základní školy. Výuková jednotka je rozdělena do několika částí, a to úvodní, motivační část, teoretickou přípravu se zaměřením na Rejvíz a část hlavní, tedy samotnou tvorbu reliéfu. V závěru hodiny nesmí chybět reflexe a zhodnocení vlastní práce samotnými žáky.

V souvislosti s vyhlášením nouzového stavu pro území České Republiky z důvodu výskytu koronaviru COVID-19, byla v průběhu vzniku této diplomové práce zákonem přerušena přímá výuka na základních uměleckých školách.⁵⁸ Z tohoto důvodu bohužel výuková jednotka nemohla být uvedena do praxe. Obrazová dokumentace tedy není výsledkem práce žáků, ale je dílem autorky této diplomové práce a slouží pouze jako názorná ukázka.

⁵⁸ INFORMACE K VYHLÁŠENÍ NOUZOVÉHO STAVU V ČR, MŠMT ČR. *MŠMT ČR* [online]. Copyright ©2013 [cit. 14.05.2020]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/informace-k-vyhlaseeni-nouzoveho-stavu-v-cr?highlightWords=nouzov%C3%BD+stav>

2.1 Moje tvář

Název výukové jednotky: Moje tvář

Téma výukové jednotky: Tvář v ploše a prostoru

Časová dotace: 135 minut

Věk žáků: 6. – 7. třída

Výstup výukové jednotky: Žáci vytvoří autorský reliéf na téma Moje tvář

Dílčí cíle:

- žáci se seznámí s pojmem karikatura a vysvětlí její význam
- žáci se seznámí s tradicí tvorby karikaturních židlí na Rejvízu
- žáci si uvědomují individualitu a jedinečnost lidské tváře
- žáci budou pracovat samostatně při tvorbě reliéfu
- žáci reflektují svou práci a diskutují nad hotovými výtvarnými díly

Pomůcky: kancelářské papíry formátu A4, černé fixy, prezentace na téma *Rejvízké reliéfní židle*, vlnitá lepenka, tužka, lepidlo, zrcadla

Výtvarné zaměření: plošná a prostorová tvorba

Výtvarná technika: kresba fixem, modelace reliéfu

Postup:

Úvod (5 minut):

V úvodu výukové jednotky budou žáci vedeni pedagogem diskutovat nad tématem lidské tváře a karikatury. Budou pobízeni k tomu, aby pojem karikatura vysvětlili a zamysleli se nad tím, co znamená a jak taková karikatura vzniká.

Motivace (20 minut):

„Představte si, že jste kreslířem na Karlově mostě. Přijde za Vámi zákazník, který má zájem o portrét. Zaplatí Vám předem, pohodlně se před Vámi usadí a vy začnete kreslit. Ve chvíli, kdy se ale dotknete špičkou fixu papíru, si všimnete, že se

k Vám z dálky blíží policista. Nemáte povolení na to, abyste na mostě provozovali svoji živnost a tak se musíte co nejrychleji sbalit a utéct. Zároveň ale nechcete zklamat svého zákazníka, a tak se rozhodnete kresbu dokončit za každou cenu. Od této chvíle už ale nemáte čas ani na to, abyste zvedli svůj fix z povrchu papíru.“

Následuje krátká aktivita, při které mají žáci za úkol pracovat ve dvojicích a během velmi krátké doby nakreslit na obyčejný kancelářský papír černým, tlustým fixem portrét svého spolužáka. Zásadní podmínkou, kterou žáci musí splnit je, že celý portrét musí být nakreslen pouze jedním tahem. Důležité je zaměřit se na ty nejvýraznější rysy ve tváři spolužáka, abychom v co nejkratší době co nejlépe vystihli podstatu jeho podoby. Žáci mohou vytvořit několik rychlokreseb, z nichž nakonec vyberou tu nejpovedenější. V závěru motivační části zhodnotíme spolu s žáky jejich práci, a to především z hlediska pocitů, které v průběhu kresby zažívali. Můžeme zkusit přiřadit kresby k jednotlivým žákům.

Obr. č. 38 až 42 – Rychloportréty „z Karlova mostu“

Teorie – Rejvízké reliéfní židle (10 minut):

Následující část výukové jednotky je věnována Rejvízu a tamním vyřezávaným židlím. Žákům je představen koncept rejvízkých židlí, v krátkosti také historie této tradice s několika fotografiemi židlí. V této části se také žáci seznámí s technikou reliéfu.

(Pozn. Možnou obměnou je také výlet spojený s exkurzí na Penzionu Rejvíz.)

Hlavní část – tvorba reliéfu (90 minut):

V hlavní části budou žáci zpracovávat svůj vlastní autoportrét technikou modelování reliéfu pomocí vrstvení útržků lepenky na podložku. Nejdříve si na podložku z pevného kartonu předkreslí svůj portrét pomocí tužky a následně pak

z lepenky vytrhávají kousíčky, které budou lepit na podložku a modelovat z nich reliéf vlastní tváře. Při práci budou žáci potřebovat zrcadla, díky nimž budou moci neustále pozorovat vlastní obličej.

Obr. č. 43 – Moje tvář, modelovaný reliéf, lepenka

Závěr (10 minut):

Na závěr jsou žáci vyzváni, aby představili vlastní dílo a popsali, jak se jim s materiálem pracovalo, co se jim dařilo a co pro ně naopak bylo náročné. Hotové reliéfy vystavíme ve třídě.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

Reliéfní židle s portrétem

V praktické části své diplomové práce jsem se rozhodla vytvořit židli s reliéfní řezbou portrétu a tímto se pokusit alespoň symbolicky navázat na práci řezbářů, kteří pro Rejvízský Penzion tyto karikaturní židle doposud vytvářeli. Pro mne samotnou, jakožto neteř Tomáše Cidlíka, autora většiny židlí, které v současnosti na Rejvízu můžeme vidět, nabývá tato práce podstatně hlubší osobní význam. Již na počátku, když byl nápad celé práce ještě v začátcích, bylo tedy jasné, že portrét, který se pokusím ztvárnit, bude právě Tomášův.

V další fázi příprav jsem si pohrávala s několika myšlenkami, jak toto zadání uchopit a rozhodovala jsem se mezi dvěma různými způsoby ztvárnění portrétu a také několika různými způsoby zhotovení samotné židle. Váhala jsem mezi jakýmsi posunem reliéfního portrétu do abstraktní roviny, zkratky a na druhé straně ztvárněním co možná nejrealističtější podobizny, podobně jako svého času pracoval Tomáš Cidlík. Na základě mnoha úvah nad celkovým konceptem práce a také nad mými vlastními prioritami a schopnostmi jsem se rozhodla pro druhou variantu, a to realistický portrét. Jak jsem již zmiňovala výše, hlavní myšlenkou bylo zachovat tradici a navázat na ni. Jako autorka jsem měla absolutní volnost při volbě vlastního, osobitého stylu, který bude mou práci provázet a kterým na tuto tradici navážu posvém. A právě tento realistický styl je pro mě při mé vlastní tvorbě nejpřirozenější a dle mého názoru také dobře koresponduje s již existujícími židlemi, které se postupem času více a více zaměřovaly na detail. Od jednoduchých karikatur, tvořených A. Braunerem přes realisticky zpracované podobizny T. Cidlíka se tedy dostávám k možná ještě více do detailu zpracovanému reliéfu. Mírnou, pro někoho možná nepatrnou úpravu jsem zvolila ve ztvárnění vlasů a vousů, které, ač se snaží co nejvíce přiblížit realitě, jsou ve výsledku spíše romanticky rozevláté a přizpůsobené svou délkou a tvarem tomu, jak si Tomáše já sama pamatuji nejlépe. Na rozdíl od předchozích autorů jsem také odstoupila od barvení, které dle mého názoru zbytečně zakrývá stopy po řezbářském dlátě a rozhodla jsem se nechat řezbu bezbarvou, přírodní, s jednoduchou voskovou povrchovou úpravou. Konstrukce židle, tedy její sedací části a nohou by měla nerušivým způsobem navázat na celé dílo a doplnit ono opěradlo s reliéfní řezbou.

3.1 Materiál

3.1.1 Materiál k výrobě reliéfu

K výrobě reliéfu, tedy opěradla židle, jsem zvolila lipové dřevo, které je pro své vlastnosti nejčastěji využíváno v uměleckém řezbářství. Lipové dřevo nemá tak výraznou kresbu, jaká je patrná například u ovocných stromů a tak se hodí k výrobě soch i reliéfů, svou barevností nijak nepřehlušuje řezbářskou práci a stopa po dlátě dobře vynikne. Je poměrně měkké a tak s ním lze snadno pracovat i ručními nástroji - noži a dláty, a to jak s pomocí paličky, tak také bez ní. Zároveň je díky poměrně hustým vláknům dost pevné. S kvalitně nabroušenými nástroji lze pracovat jak podél tak i napříč vlákny a oproti jehličnatým dřevinám není tak výrazně štípatelné. Vzhledem k tomu, že jsem pro svůj reliéf potřebovala dřevěnou desku o šířce alespoň 40cm, zvolila jsem lipovou spárovku, slepenou stolařem tak, aby se deska neohýbala. Hloubka spárovky je 45mm.

Jako povrchovou úpravu jsem zvolila přírodní vosk. Chtěla jsem se vyhnout barvení, jaké používali dřívější autoři, a rozhodla se nechat vyniknout přirozenou barvu dřeva.

3.1.2 Materiál k výrobě židle

Zbytek židle, tedy její sedák a nohy jsou vyrobeny na zakázku ve stolařské dílně a jsou ze smrkového dřeva. Opěradlo je k sedáku připevněno jednak kovovými vruty, a pak také dřevěnými kolíky a třemi klíny z dubového dřeva. Všechno je navíc slepeno kvalitním truhlářským lepidlem. Na povrchovou úpravu smrkového dřeva jsem zvolila lazuru v barvě dubu, která se svým odstínem nejvíce přiblížila barvě navoskovaného lipového dřeva a nechala jsem tak vyniknout jeho kresbě.

3.2 Pomůcky

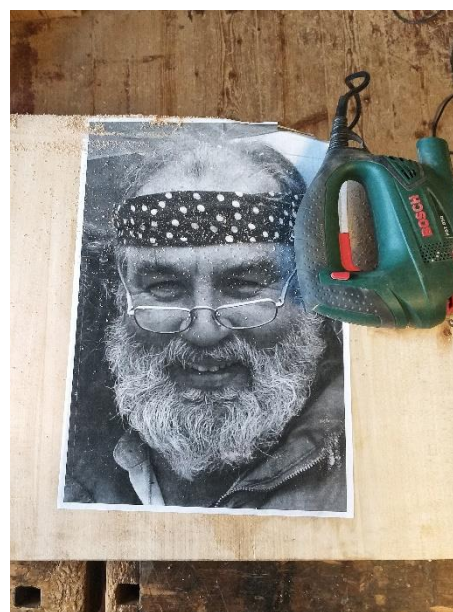
Měla jsem to velké štěstí, že jsem mohla pracovat v původním ateliéru Tomáše Cidlíka, kde v současné době tvoří jeho dlouholetý přítel a můj současný mentor Jiří Rozehnal. Také co se pomůcek týče, spousta z těch, které jsem při práci využívala, patřily dříve Tomášovi. Jednou z těch základních, bez kterých by řezba reliéfu nebyla téměř možná, je řezbářský stojan [obr. č. 44], který slouží k připevnění materiálu, v tomto případě lipové spárovky. Ta se ke stojanu pevně přichytí pomocí truhlářských

svěrek. Druhů těchto stojanů a držáků existuje velká spousta a často si jednotlivé typy nechávají autoři vyrábět dle svých individuálních požadavků. Tento konkrétní stojan si nechal Tomáš Cidlík před lety vyrobit právě pro řezbu reliéfů, které tvořily převážnou část jeho tvorby. Díky kovovému kloubu je stojan snadno polohovatelný a je připevněn k těžkému stolku z masivu, takže má velmi pevnou základnu.

Lipová spárovka, kterou jsem měla k dispozici, byla větších rozměrů, než zamýšlený reliéf a tak jsem použila velkou pásovou pilu ke zmenšení dřevěné desky a pak také přímočarou ruční pilu k oříznutí obrysu výsledného portrétu [obr. č. 45].

Obr. č. 44 – Řezbářský stojan

Obr. č. 45 – Příprava a ořez spárovky

Asi nejdůležitějšími pomůckami, které jsem při práci potřebovala a využívala, byly řezbářská dláta a nože. Měla jsem k dispozici širokou škálu nástrojů různých tvarů, velikostí a značek. Dokonce také dva zahnuté řezbářské nože, které Tomášovi na přání vyrobil nožíř čistě na vyřezávání tvaru očí při tvorbě jeho portrétů. Jeden na levé oko a druhý na oko pravé [obr. č. 49]. Tyto dva drobné nožíky se nakonec dobře osvědčily nejen při vyřezávání očí, ale také při řezbě jemných vousů, vrásek, či vlasů. Řezbářské nože se obecně vyznačují především krátkou čepelí, která může být broušena buďto oboustranně, nebo pouze z jedné strany tak, jak je tomu u většiny běžných, kuchyňských a jiných nožů. Kromě nožů jsem používala různé typy, tvary a velikosti dlát [obr. č. 46 a 47]. A to jak dláta rovná, tak dláta profilová o různých hloubkách, od

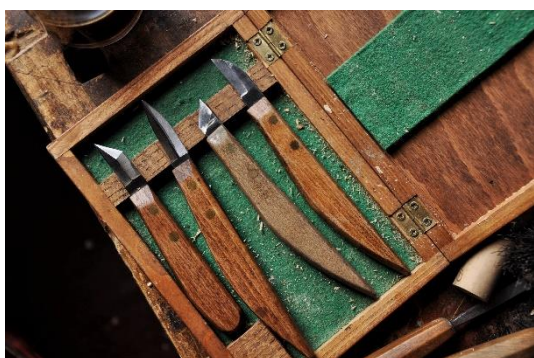
velmi mělkých, až po hluboká a dláta různých tvarů profilů, (tzv. účka, věčka). Při jemné práci jsem většinou sáhla po řezbářských nožích, nejčastěji s šikmým a podélným ostřím [obr. č. 48].

Obr. č. 46 – Řezbářská dláta

Obr. č. 47 – Zátíší s dlátý a paličkou

Obr. č. 48 – Sada řezbářských nožů

Obr. č. 49 – Zahnuté nože na řezbu očí

Při práci s ručními dlátý a noži je důležité dodržovat jistá bezpečnostní pravidla. Vždy musíme pracovat tak, abychom neohrozili bezpečnost svou, ani bezpečnost někoho jiného. S tím souvisí pravidlo, že je nutné vždy pracovat s dobře naostřenými nástroji. Při práci s ostrým dlátem jeho ostří snadno vniká do materiálu, přičemž tupé ostří může sklouznout po povrchu dřeva a může dojít k úrazu. Sama jsem se o tom přesvědčila hned v prvních dnech, kdy jsem si jedno z dlátek zabodla do ruky. Po tomhle drobném incidentu, který napravil jeden steh, naštěstí žádné další komplikace nenastaly.

V kombinaci s řezbářskými dlátý jsem často současně používala paličku, vyrobenou z dřevěné dubové rukojeti a hokejových puků. V dnešní době jsou na trhu palice a paličky různých tvarů, velikostí i materiálů [obr. č. 50 až 53]. Nejčastěji se setkáváme s těmi dřevěnými, vyrobenými z bukového, nebo například z habrového dřeva a to buďto s kulatým, nebo hranatým průměrem. Mezi další druhy patří paličky

s mosaznou, či plastovou hlavou a dřevěnou rukojetí. Palička vyrobená podomácky z hokejových puků je další variantou, která má oproti těm čistě dřevěným delší životnost. Paličkou jsem si pomáhala jak při hrubé práci u zarovnávání a opracovávání obrysu židle, kdy pomocí úderů do rukojeti dláta zesilovala a prohlubovala vrypy po dlátě, tak také při drobnějších zásazích, kdy mi naopak pomáhala zpřesňovat jednotlivé jemné tahy.

Obr. č. 50 – Kulatá habrová palička

Obr. č. 51 – Hranatá buková palička

Obr. č. 52 – Mosazná palička

Obr. č. 53 – Plastová palička

Většina řezby je vytvořena pomocí ručního nářadí, jediný přímý zásah do reliéfu pomocí elektronářadí je patrný u očních zornic, na které jsem použila ruční přímou frézku s kuličkovými nástavci dvou velikostí. Nechtěla jsem riskovat vyštípnutí kusu dřeva při práci s dlátem a chtěla jsem docílit co nejpřirozenějšího pohledu očí.

Na dočišťování a poslední úpravy jsem použila brusné papíry různé zrnitosti.

3.3 Postup

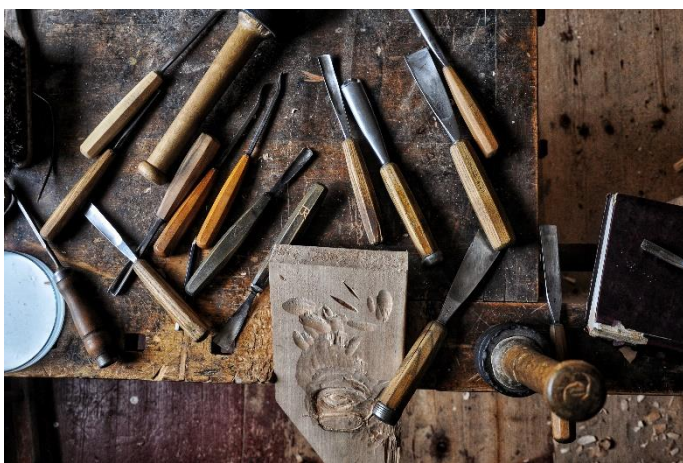
V úvodu mé tvorby, kdy jsem již věděla, jak přibližně bych chtěla pracovat, jsem hledala nejvhodnější fotografii, podle které budu portrét vyřezávat. Fotografie jsem vybrala co možná nejvýstižněji zachycující osobnost a povahu Tomáše. Momentku s upřímným, bezstarostným úsměvem, která byla vyfocena na některém z plenérů [obr. č. 54]. Stěžejními prvky, které samy o sobě Tomáše vystihují, jsou brýle posunuté na špičku nosu, čelenka uvázaná kolem čela, rozevláté vlasy a mohutný, neupravený plnovous, který jsem nakonec ve svém díle oproti předloze ještě zvýraznila, abych podtrhla jeho důležitost a co nejvěrněji přiblížila divákovi image, která byla a je Tomášovi vlastní. Jde o pohled z ánfasu, jelikož se mi pro tento formát jevil jako nejvhodnější. Je důležité si uvědomit, že při tvorbě takovýchto reliéfů, dílo vždy funguje ve své hloubce pouze z čelního pohledu. Při jakémkoliv výraznějším natočení

vůči pozorovateli, působí portrét mělce a ztrácí tak na intenzitě, částečně se také mění výraz ztvárněného člověka.

Obr. č. 54 – Portrét Tomáše Cidlíka

Když jsem měla námět, musela jsem se seznámit s technikou řezbářství jako takovou. Jako naprostý laik jsem se tedy nejdříve seznamovala jak se dřevem jako materiálem a médiem, tak také s pomůckami potřebnými k takto jemné reliéfní řezbě. Zkoušela jsem si, jakou stopu zanechávají jednotlivá dláta a nože v lipové spárovce a rozeznávala druhy dlát [obr. č. 55 a 56].

Obr. č. 55 – Návik dřevořezby

Obr. č. 56 – Návik dřevořezby

Pečlivě jsem vybrala velikost desky, na kterou by se vešel celý portrét z ánfasu i s objemnými vlasy a vousy, které jsem chtěla ztvárnit. Pro přesné zachycení rysů tváře jsem původně použila fotografii zvětšenou do požadované výsledné velikosti. Tuto fotografii jsem přilepila na lipovou desku tak, že bude následně sloužit jako předloha a postupnými řezy ji nakonec z povrchu odřežu pryč. Přesně tak, jako to kdysi dělával Tomáš, když tvořil židle na zakázku pro zákazníka podle přiložené fotografie. Tato technika se mi ale nakonec nezdála ideální a tak jsem fotku odstranila a místo toho

použila uhlový kopírovací papír, pomocí něhož jsem z fotografie překreslila pouze základní obrysy a rysy tváře rovnou na dřevo [obr. č. 57]. Touto technikou jsem alespoň částečně docílila kýženého realistického efektu, který by se mi pouhým překreslením podle předlohy nepovedl tak dokonale. Nicméně tento nákras sloužil jako vodítko pouze v začátcích, jelikož po prvních řezech dláty, kterými se nákras odřezal pryč, jsem se musela řídit už jen fotografiemi, které jsem využívala po celou dobu jako předlohy.

Pomocí pásové a přímočaré pily jsem ořezala hranatou desku do požadovaného tvaru, zmenšila její rozměry a zakulatila ji podél hlavy. Desku jsem následně pevně připevnila pomocí truhlářských svorek ke stojanu a začala velkým dlátem a paličkou upravovat do požadovaného tvaru okraje portrétu [obr. č. 58].

Obr. č. 57 – Detail nákresu portrétu

Obr. č. 58 – Opracování okrajů desky

Dále jsem postupovala směrem dolů od čela, přes čelenku až k očím. Největší problém pro mě bylo uvědomit si, jak hluboko si můžu dovolit říznout, aby portrét získal určitou hloubku, ale aby se mi nestalo, že bych desku o hloubce 45mm prořízla skrz naskrz. Kvůli obavám, že se tak stane, jsem postupovala pomalu a několikrát předělávala celou řezbu a to především oči, které bylo nutné posadit opravdu nejhluběji právě proto, aby zbytek tváře vystoupil z plochy. Za chodu jsem se učila využít co nejvíce z prostoru, který mi tato hluboká deska nabízela a to tak, aby hlavně části tváře, které jsou ve skutečnosti nejvíce vepředu a vyčnívají z obličeje, nezůstaly zploštělé, ale naopak opticky vyčnívaly z celého reliéfu.

Obr. č. 59 – Práce na zaoblení tváře

Obr. č. 60 – Detail očí

Reliéf jako takový jsem nikdy nemodelovala ani nevyřezávala, a tak bylo pro mě všechno úplně nové. Postupně jsem si k tomu ale hledala cestu a strach z toho, že bych nechtěně zaryla dlátem hlouběji, než bych měla, mě časem opustil a díky tomu se mi dařilo lépe vytvořit kýženou iluzi hloubky. Přes nos a brýle jsem se dopracovala k ústům, kde pro mě velkou výzvu znamenaly zuby [obr. č. 61]. Při tak jemných detailech, jako jsou zuby nebo oči, je každý kousek dřeva důležitý a tedy jakékoliv odštípnutí, které je pro lipové dřevo tak běžné, by znamenalo velký problém ve výsledném výrazu. Proto jsem postupovala velice pomalu, protože každá malá tříška, kterou jsem odřízla z hmoty, měla ve výsledku zásadní význam. Oči a ústa, jako ústřední součásti lidské tváře, jsou nejdůležitějšími prvky v jejím výrazu. Proto jakákoliv odchylka, špatné umístění nebo vyštípnutý kousek dřeva rázem změní celé výsledné dílo.

Obr. č. 61 – Práce na portrétu podle předlohy

Po zvládnutí těchto stěžejních částí, jsem se přesunula na část s vousy, na které jsem používala řezbářské nože a spíše než o preciznost a přesnost šlo o čas a trpělivost [obr. č. 62]. To samé platilo i pro vlasy, které jsem od vousů oddělila odlišnou strukturou tak, že jsem rozšířila jednotlivé prameny, aby nesplývaly v jednu souvislou plochu spolu s plnovousem a přesto působily přirozeně [obr. č. 63].

Obr. č. 62 – Vousy

Obr. č. 63 – Vlasy

Pomocí přímé ruční frézky s kuličkovým nástavcem jsem vyhloubila zornice. Celý reliéf jsem pak ručně začistila brusným smirkovým papírem různé zrnitosti, aby se

na vousech a jiných místech nezachytávala látka při běžném užívání židle k sezení [obr. č. 65].

Obr. č. 64 – Hotový portrét

Obr. č. 65 – Dočišťování

Jako finální povrchovou úpravu celého opěradla jsem zvolila přírodní vosk. Voskovou směs ve složení z karnaubského vosku, včelího vosku a terpentýnu v poměru 1:2:6 jsem nejprve rozehrála v horké lázni, jednotlivé součásti smíchala dohromady a pomocí štětce s krátce zastříhnutými štetinami a horkovzdušné pistole nanasla na hotovou řezbu po celé její délce i šířce [obr. č 66 a 67]. Po zaschnutí bylo nutné vosk do dřeva důkladně vetřít pomocí flanelového kusu látky, dokud se většina vosku nevpila do dřeva a přebytečný zase do látky, řezba se nezačala jemně lesknout a navoskované části přestaly lepit. Takto upravený reliéf byl připraven k připevnění k židli [obr. č. 68].

Obr. č. 66 – Voskování

Obr. č. 67 – Voskování před a po

Obr. č. 68 – Finální podoba reliéfu

Výrobu samotné židle i její spojení s reliéfním opěradlem jsem nechala na odbornících [obr. č. 69]. Na spojení židle s opěradlem byly kromě dlouhých vrutů využity kolíky a čepy z dubového dřeva [obr. č. 70] a nakonec byly všechny plochy zpevněny kvalitním truhlářským lepidlem. Židli jsem následně namořila lazurou v barvě dubu, která se v kombinaci se světlým smrkovým podkladem velmi blízce podobá navoskovanému lipovému opěradlu, což celému dílu dodává zamýšlenou celistvost.

Obr. č. 69 – Výroba židle u stolaře

Obr. č. 70 – Detail uchycení opěradla

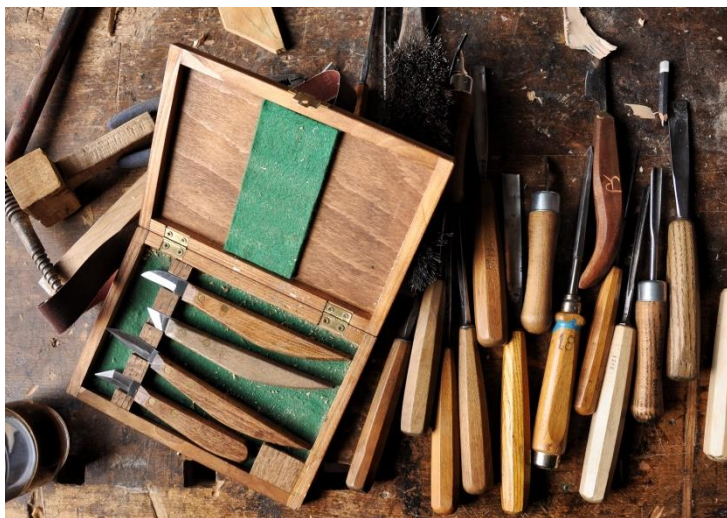
Vzhledem k mým předchozím nulovým zkušenostem s řezbářským řemeslem, mi zhotovení celého díla trvalo více než 100 hodin souvislé práce.

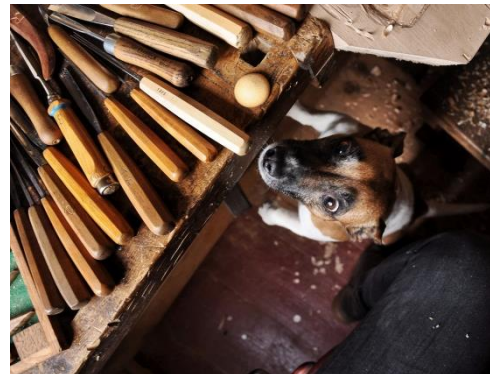
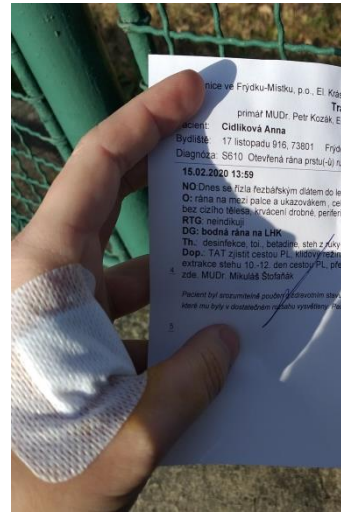
ZÁVĚR

V teoretické části této práce jsem se zaměřila na Rejvíz a tradici řezbářství v této krajině. Především pak na historii vzniku vyřezávaných, karikатурních židlí. V části didaktické jsem propojila téma s pedagogickou praxí. V poslední, a pro mě samotnou té nejvýznamnější, praktické části, jsem pak měla tu možnost a čest vyzkoušet si navázat nejen na tradici vyřezávaných židlí na Rejvízu, ale také na tradici řezbářství v naší rodině. Šlo o mou první zkušenost s uměleckou řezbou vůbec a musím přiznat, že mě po celou dobu moc mrzelo, že jsem s tím nezačala už dříve, a to za života mého strýce, Tomáše Cidlíka. Z vyprávění vím, že si Tomáš přál, aby někdo z jeho rodiny řemeslo převzal a řezbářství se aktivně věnoval. Víím také, že Rejvíz byl pro něj opravdu srdcová záležitost a jezdíval tam často a rád. Potvrzují to nejen židle, kterých pro zdejší hostinec vyrobil přes 40, ale také řezbářské plenéry, kterých se zde účastnil. Sama jsem se na Rejvíz vydala až díky této diplomové práci a pochopila jsem, co tam Tomáše tak táhlo. Měla jsem možnost navštívit Penzion Rejvíz osamocený a bez turistů, prošla se po zdejších stezskách a nasávala místní atmosféru.

Při tvorbě vyřezávané židle s portrétem Tomáše jsem pracovala v ateliéru, ve kterém on sám dlouhá léta pracoval a ke konci života také žil. Používala jsem při práci některé z jeho nástrojů a mluvila o něm jak s rodinou, tak se spoustou dalších, kteří Tomáše dobře znali. Všichni se nezávisle na sobě shodovali, že Tomáš byl opravdu skvělý člověk a kamarád, s obrovským srdcem a duší bohéma. Já sama si ho přesně tak také pamatuji, jako dítě jsem moc ráda navštěvovala jeho ateliér, který voněl dřevem a smůlou a jsem opravdu vděčná, že jsem do tohoto světa mohla znovu nahlédnout, tentokrát už ale s dlátem v ruce. Pevně věřím, že to nebylo naposledy.

FOTODOKUMENTACE

POUŽITÉ ZDROJE

Seznam použité literatury:

III. Počet obyvatel a domů podle krajů, okresů, obcí, částí obcí a historických osad / lokalit v letech 1869 - 2011 | ČSÚ. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/iii-pocet-obyvatel-a-domu-podle-kraju-okresu-obci-a-casti-obci-v-letech-1869-2011_2015

CIDLÍK, Tomáš, FUCIMANOVÁ, Pavla, 2010, *NAŠE FRÝDECKO-MÍSTECKO* [online]. Copyright © [cit. 11.05.2020]. Dostupné z: <http://www.nasefrydeckomistecko.cz/zpravy-31/tomas-cidlik-rezbařem-jsem-vlastne-diky-nemoci-hlasivek>

CIDLÍKOVÁ, Hana, SACHR, Jiří, 2008, *FRÝDECKO≈MÍSTECKÝ PATRIOT* [online]. Copyright © [cit. 11.05.2020]. Dostupné z: https://www.fmpatriot.cz/magaziny/2018/02_2018.pdf

DLABAL, Stanislav. *Nábytkové umění: vybrané kapitoly z historie*. Praha: Grada, 2000. Stavitel. ISBN 80-7169-655-2.

Historický lexikon obcí České republiky - 1869 - 2011 | ČSÚ. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/historicky-lexikon-obci-1869-az-2015>

HLINOVSKÝ, František Jan a Antonín MICHALČÍK. *Lidové řezbářství*. Praha: Orbis, 1955

JOANIDIS, Sotiris. *Rejvíz a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvíz: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0.

JOANIDIS, Sotiris. *Zlaté báje ze Zlatohorska*. Zlaté Hory: Rula, 2007. ISBN 978-80-902929-9-4.

JOANIDIS, Sotiris. *Rejvízské řezbování*. Rejvíz: Vyd. RULA, 2016. ISBN 978-80-87876-03-9.

MINÁŘ, Marek. *Řezbářství*. Praha: Grada, 2005. Řemesla, tradice, technika. ISBN 80-247-0743-8

SCHENKOVÁ, Marie, 1997, Město Jeseník. *Kutzer* [online]. Dostupné z: <http://www.info-jesenik.cz/mesto/cz/historie/kutzer.htm>

SCHENKOVÁ, Marie, in: TUHÁ, Olga. *Malířská rodina Templerů: Bakalářská diplomová práce*. Olomouc, 2012.

Seznam elektronických zdrojů:

<http://rejviz.info/mistni-atrakce/npr-rejviz/>

<https://zlatehory.cz/rejviz/d-305881>

<http://rejviz.info/>

http://www.fotohistorie.cz/Olomoucky/Jesenik/Rejviz/Rejviz_-_Penzion_Rejviz/Default.aspx

<https://rejviz.com/>

<http://www.beskydy.cz/content/clanek.aspx?clanekid=17521&lid=1>

<http://www.msmt.cz/informace-k-vyhlaseni-nouzoveho-stavu-v-cr?highlightWords=nouzov%C3%BD+stav>

Nepublikované zdroje:

CIDLÍK, Tomáš, HULVA, Michal, 2010, Dřevořezbář Tomáš Cidlík udělá z fotky židli | Celý MS kraj | Zprávy | POLAR TV. *POLAR - Moravskoslezská regionální televize* [online]. Dostupné z: <https://polar.cz/zpravy/moravskoslezsky-kraj/cely-ms-kraj/2818/drevorezbar-tomas-cidlik-udela-z-fotky-zidli>

Rozhovor s panem Františkem Kučerou, obyvatelem Rejvízu a zaměstnancem Penzionu Rejvív, 30. 4. 2020, Rejvív

Rozhovor s Hanou Cidlíkovou, bývalou manželkou Tomáše Cidlíka, nar. 1960, 12. 5. 2020, Frýdek-Místek

Rozhovor s Jiřím Rozehnalem, dlouholetým přítelem Tomáše Cidlíka, nar. 1957, 15. 3. 2020, Sviadnov u Frýdku-Místku

Rozhovor s Martinem Cidlíkem, bratrem Tomáše Cidlíka, nar. 1962, 7. 5. 2020, Frýdek-Místek

Rozhovor s panem Sotirem Joanidisem, obyvatelem osady Rejvív a místním spisovatelem, 9. 5. 2020

Řezbář: začal jsem z nouze ctnosti - Frýdecko-místecký a třinecký deník. *Frýdecko-místecký a třinecký deník - informace, které jsou vám nejbliž* [online]. Copyright © [cit. 11.05.2020].

Dostupné z: https://fm.denik.cz/zpravy_region/rezbar-zacal-jsem-z-nouze-ctnosti-20100621.html

Seznam obrazových zdrojů:

- Obr. č. 1:** Současný znak Rejvízu, dostupné z: <https://zlatehory.cz/rejviz/d-305881>
- Obr. č. 2:** ŠMOLDAS, Josef. Pastýř Gill [perokresba]. In: JOANIDIS, Sotiris. *Rejvív a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvív: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0
- Obr. č. 3:** Pastýř Gill, foto - archiv autorky, 30. 4. 2020
- Obr. č. 4:** Interiér kostela Jména Panny Marie, archiv Miroslav Ulrych, dostupné z: <http://www.fotohistorie.cz/FullFoto.aspx?photoID=34748>
- Obr. č. 5:** Betlém vyřezávaný Antonem Buchmanem, archiv Miroslav Ulrych, dostupné z: <http://www.fotohistorie.cz/FullFoto.aspx?photoID=34749>
- Obr. č. 6:** Hostinec U Jezerního pastýře – vyřezávaná vinárnička, archiv Miroslav Ulrych, dostupné z: <http://www.fotohistorie.cz/FullFoto.aspx?photoID=34773>
- Obr. č. 7:** Současnost, Penzion Rejvív – vinárnička
- Obr. č. 8:** Vyřezávaný autoportrét Alfreda Braunera, foto – archiv autorky, 30. 4. 2020
- Obr. č. 9:** Alfred Brauner s prvními židlemi, archiv Miroslav Ulrych, dostupné z: <http://www.fotohistorie.cz/FullFoto.aspx?photoID=34769>
- Obr. č. 10:** Židle vyřezané Alfredem Braunerem, foto – informační tabule Penzionu Rejvív
- Obr. č. 11:** Dochované židle A. Braunera ve vinárničce, foto – archiv autorky, 30. 4. 2020
- Obr. č. 12:** Dochované židle A. Braunera ve vinárničce, foto – archiv autorky, 30. 4. 2020
- Obr. č. 13:** Dodnes dochované židle ve vinárničce, dostupné z: <https://rejviz.com/galerie/>
- Obr. č. 14:** Rejvív, stůl štamgastů, foto – archiv autorky, 30. 4. 2020
- Obr. č. 15:** Rejvív, interiér hostince, foto – archiv autorky, 30. 4. 2020
- Obr. č. 16:** První z nově vyřezaných židlí s jejich majiteli - In: JOANIDIS, Sotiris. *Rejvív a báje z okolí*. Dopln. vyd. Rejvív: Rula, 2006. ISBN 80-902929-7-0
- Obr. č. 17:** Židle Tomáše Cidlíka, autoportrét, foto – archiv Tomáše Cidlíka
- Obr. č. 18:** Židle spolu s jejich majiteli, autor Tomáš Cidlík, foto – archiv Tomáše Cidlíka
- Obr. č. 19:** Muž v obleku, autor Alfred Brauner, foto – archiv autorky, 30. 4. 2020
- Obr. č. 20:** Muž v obleku, autor Tomáš Cidlík, foto – archiv Tomáše Cidlíka
- Obr. č. 21:** Karikатурní židle z 20. stol., rozdílné způsoby ztvárnění portrétů, autor Alfred Brauner, foto – archiv autorky, 30. 4. 2020
- Obr. č. 22:** Karikaturní židle z 20. stol., rozdílné způsoby ztvárnění portrétů, autor Alfred Brauner, foto – archiv autorky, 30. 4. 2020
- Obr. č. 23:** Karikaturní židle z 20. stol., rozdílné způsoby ztvárnění portrétů, autor Alfred Brauner, foto – archiv autorky, 30. 4. 2020
- Obr. č. 24:** Karikaturní židle z 20. stol., rozdílné způsoby ztvárnění portrétů, autor Alfred Brauner, foto – archiv autorky, 30. 4. 2020
- Obr. č. 25:** Tomáš Cidlík, foto Vladimír Brunton, dostupné z: <http://www.brunton-foto.cz/>

- Obr. č. 26:** Šperk, Tomáš Cidlík, foto – archiv Tomáše Cidlíka
- Obr. č. 27:** Lampa, Tomáš Cidlík, foto – archiv Tomáše Cidlíka
- Obr. č. 28:** Plastika, Tomáš Cidlík, foto – archiv Tomáše Cidlíka
- Obr. č. 29:** Maskot kapely Elán, Tomáš Cidlík, foto – archiv Tomáše Cidlíka
- Obr. č. 30:** Tomáš Cidlík s loutkou čerta, foto – archiv Tomáše Cidlíka
- Obr. č. 31:** Skřítek hospodářček, Tomáš Cidlík, foto – archiv Tomáše Cidlíka
- Obr. č. 32:** Tomáš Cidlík při křtu sochy Radegasta, dostupné z:
https://www.beskydy.cz/content/galerie_alone.aspx?zoomimg=10235&slideimg=-1&clanekid=17521
- Obr. č. 33:** Karikaturní židle, Tomáš Cidlík, foto – archiv Tomáše Cidlíka, autor Ivan Korč
- Obr. č. 34:** Českoslovenští prezidenti, Tomáš Cidlík, foto – archiv autorky
- Obr. č. 35:** Héfaistos, Tomáš Cidlík, foto – Sotiris Joanidis, In: JOANIDIS, Sotiris. *Rejvízské řezbování*. Rejvíz: Vydavatelství RULA, 2016. ISBN 978-80-87876-03-9.
- Obr. č. 36:** Tomáš Cidlík a Jiří Rozehnal při Rejvízském řezbování, foto dostupné z:
https://sumpersky.denik.cz/galerie/sochy_rejviz_0509.html?photo=8
- Obr. č. 37:** Artemis, Jiří Rozehnal, foto – Sotiris Joanidis, In: JOANIDIS, Sotiris. *Rejvízské řezbování*. Rejvíz: Vydavatelství RULA, 2016. ISBN 978-80-87876-03-9.
- Obr. č. 38:** Rychloportrét „z Karlova mostu“, Anna Cidlíková, archiv autorky, 14. 5. 2020
- Obr. č. 39:** Rychloportrét „z Karlova mostu“, Anna Cidlíková, archiv autorky, 14. 5. 2020
- Obr. č. 40:** Rychloportrét „z Karlova mostu“, Ondřej Mrázek, archiv autorky, 14. 5. 2020
- Obr. č. 41:** Rychloportrét „z Karlova mostu“, Anna Cidlíková, archiv autorky, 14. 5. 2020
- Obr. č. 42:** Rychloportrét „z Karlova mostu“, Anna Cidlíková, archiv autorky, 14. 5. 2020
- Obr. č. 43:** Moje tvář, modelovaný reliéf, lepenka, Anna Cidlíková, archiv autorky, 14. 5. 2020
- Obr. č. 44:** Řezbářský stojan, foto – archiv autorky, 11. 2. 2020
- Obr. č. 45:** Příprava a ořez spárovky, foto – archiv autorky, 11. 2. 2020
- Obr. č. 46:** Řezbářská dláta, foto – archiv autorky, 12. 2. 2020
- Obr. č. 47:** Zátíší s dlátý a paličkou, foto – archiv autorky, 12. 2. 2020
- Obr. č. 48:** Sada řezbářských nožů, foto – archiv autorky, 19. 2. 2020
- Obr. č. 49:** Zahnuté nože na řezbu očí, foto – archiv autorky, 19. 2. 2020
- Obr. č. 50:** Kulatá habrová palička, dostupné z:
<https://www.drevorezba.cz/detail.aspx?kategorie=4998>
- Obr. č. 51:** Hranatá buková palička, dostupné z:
<https://www.drevorezba.cz/detail.aspx?kategorie=6574>
- Obr. č. 52:** Mosazná palička, dostupné z: <https://www.pro-rezbare.cz/Produkt/1589-Mosazna-palicka-Pfei---velikost-M>
- Obr. č. 53:** Plastová palička, dostupné z: <https://www.pro-rezbare.cz/Produkt/1597-Plastova-palicka---85-mm>

Obr. č. 54: Portrét Tomáše Cidlíka, dostupné z:

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=101581703222916&set=a.135814453132974&type=3&theater>

Obr. č. 55: Nácvič dřevorezby, foto – archiv autorky, 12. 2. 2020

Obr. č. 56: Nácvič dřevorezby, foto – archiv autorky, 12. 2. 2020

Obr. č. 57: Opracování okrajů desky, foto – archiv autorky, 12. 2. 2020

Obr. č. 58: Detail nákresu portrétu, foto – archiv autorky, 12. 2. 2020

Obr. č. 59: Práce na zaoblení tváře, foto – archiv autorky, 12. 2. 2020

Obr. č. 60: Detail očí, foto – archiv autorky, 17. 2. 2020

Obr. č. 61: Práce na portrétu podle předlohy, foto – archiv autorky, 19. 2. 2020

Obr. č. 62: Vousy, foto – archiv autorky, 9. 3. 2020

Obr. č. 63: Vlasy, foto – archiv autorky, 13. 3. 2020

Obr. č. 64: Hotový portrét, foto – archiv autorky, 19. 4. 2020

Obr. č. 65: Dočišťování, foto – archiv autorky, 21. 4. 2020

Obr. č. 66: Voskování, foto – archiv autorky, 23. 4. 2020

Obr. č. 67: Voskování před a po, foto – archiv autorky, 23. 4. 2020

Obr. č. 68: Finální podoba reliéfu, foto – archiv autorky, 23. 4. 2020

Obr. č. 69: Výroba židle u stolaře, foto – archiv autorky, 6. 4. 2020

Obr. č. 70: Detail uchycení opěradla, foto – archiv autorky, 6. 5. 2020

ANOTACE

Jméno a příjmení: Bc. Anna Cidlíková
Katedra: Katedra výtvarné výchovy
Vedoucí práce: Mgr. David Medek, Ph.D.
Rok obhajoby: 2020

Název práce: Tradice řezbářství na Rejvízu
Název v angličtině: Tradition of wood carving in Rejvív
Anotace práce: Diplomová práce je rozdělena do tří částí. Teoretická část je zaměřena na historii Rejvízu a řezbářskou tradici, která je pro tuto oblast významná. Blíže se práce zaměřuje na Penzion Rejvív a zdejší vyřezávané židle s portréty stálých hostů, které jsou dodnes známou a hojně navštěvovanou kulturní památkou v České Republice. Na tuto tradici autorka navazuje praktickou částí diplomové práce, jejímž výsledkem je autorská vyřezávaná židle. V didaktické části je vytvořen námět k edukačnímu programu, který se blíže zaměřuje na téma znázorňování lidské tváře a karikatury.
Klíčová slova: Rejvív, řezbářství, sochařství, tradice, tvář, karikatura, židle, reliéf, reliéfní dřevořezba
Anotace v angličtině: The diploma thesis is divided into three parts, namely, theoretical, practical, and didactic. The theoretical part focuses on the history of Rejvív and its tradition of wood carving as it is a characteristic handicraft in this area. Special attention is paid to the house of today's Pension Rejvív and the local wood carved chairs with portraits of regular guests, which is a well-known and still frequently visited cultural heritage in the Czech Republic. The author of the thesis continues in the tradition of wood carving in the practical part of the thesis by creating her own, hand-carved chair. The didactic part deals with a depiction of a human face and its caricature as a topic involved in an educational program.
Klíčová slova v angličtině: Rejvív, wood carving, sculpture, tradition, face, caricature, chair, relief, embossed wood carving
Přílohy vázané v práci: CD
Typ práce: Magisterská diplomová práce
Počet stran: 54
Jazyk práce: Český jazyk